ప్రభావతి వీర కొంగుకు తుడుచుకుంటూ బాల్కనీలోకి వచ్చి నిలబడింది మసలప. అంత ప్రశాంతంగా రణగొణ ధ్వనులతో నిండి ఉన్న ఆ భూమ్మీ ఆ క్షణాన దొడ్డిగా ప్రశాంతత చోటు చేసుకుంది.

[illegible] ఫస్ట్ [illegible] బోర్డువిటా [illegible] నిండి పేసి, కాని [illegible] ఉన్న, [illegible] వీట [illegible] [illegible] చేయాల [illegible], [illegible] వెళ్ళిపోవు [illegible] మొన్నటి [illegible] [illegible] [illegible] వచ్చీ, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] వెళ్ళిపోయి, [illegible] [illegible] దగ్గర అప్పు పెడదా [illegible] పాడును వేయట వొక్కి, [illegible] పిల్లలతో బొమ్మలాటక. [illegible] [illegible] [illegible], అర స్త్రీ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] జరిగిన అనుకూలించటం [illegible] [illegible] పాటు పెద్ద పనులతో [illegible].

[illegible] [illegible] ఇల్లు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ఇంకా ముఖం కడుక్కోలేదని [illegible] [illegible], వచ్చాడు. [illegible] ఉప్పు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] అందుకోవటం [illegible], [illegible] కరిక పిల్లగాడి [illegible] [illegible].

ముఖం కడుక్కొని, బొట్టు పెట్టుక దిద్దుకుని, [illegible] ఆ చీరనే కాస్త సర్ది కట్టుకుని, మళ్ళీ బాల్కనీలోకి వచ్చి నిలబడింది మనసు

తను గురించి ఆలోచించుకోవడానికి గాని, జీవితాన్ని తరిచి చూసుకోవడానికి గాని ఆమెకు దొరికే సమయం చాలా తక్కువ. పొద్దున్న లేచింది మొదలు పిల్లల స్నానపానాదులు చూడటం, భర్తకు కావలసినవి అందించటం, టిఫిన్, వంట ఇత్యాదులన్నీ ముగించి పిల్లలను స్కూలుకూ, ఆయన గారిని ఆఫీసుకూ పంపించే వేళకు ఒక గండం గడుస్తుంది

అంతలో పుట్టే మునిగిపోయినట్లు ఏడుపు ప్రారంభిస్తుంది చంటిది. పాప [illegible] కడుపులో కామయ్య గంతు లేస్తుంటాడు. [illegible] నెతుకులు పొంగు ఉప్పారవ్వ పురుమని [illegible] గానే కళ్ళమీదికి నిద్ర ముంచుకొస్తుంటుంది.

[illegible] గడిచి [illegible], ఇల్లు [illegible] పంటికి [illegible] [illegible] పిల్ల [illegible], [illegible], టిఫిన్ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] కూర్చొని [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ఆరవేసి, [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] వేళకు [illegible] కావే అన్నటుంది. మళ్ళీ

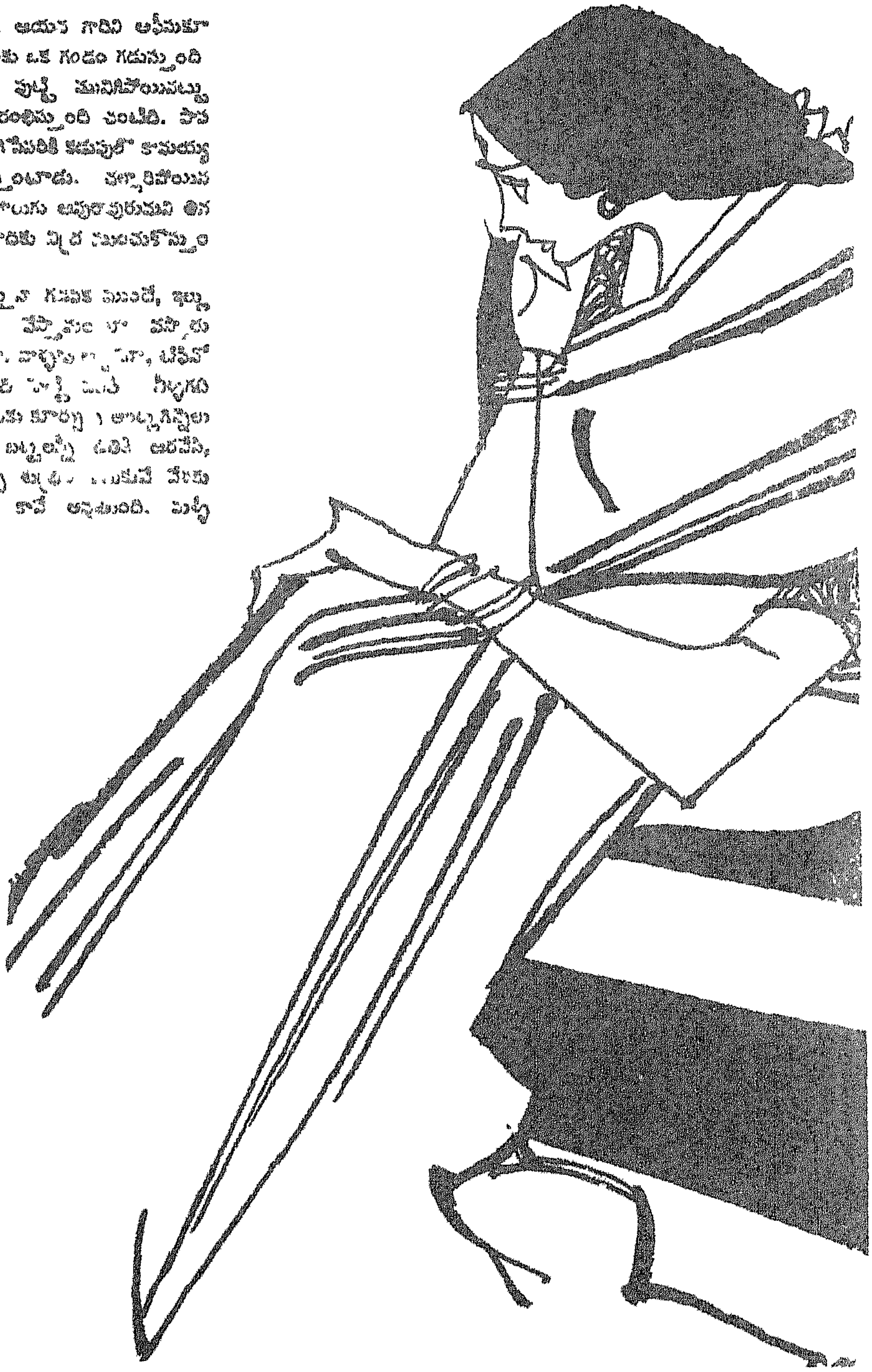

నారపు కొండలు

పిల్లలూ, కాఫీలూ, డ్రెస్‌లూ, పాపాయి ఏడుపూ. ఆ తరవాత దొరికే ఈ గంట సేపూ చాలా అమూల్యమైనది సునందకు.

పెళ్ళి కాకముందు తను కన్న కలలనూ, వివాహమైన కొత్తలో కోరుకున్న కోరికలనూ, పిల్లలు పుట్టాక భవిష్యత్తును గురించి పెంచుకుంటున్న ఆశలనూ, పంచుకుంటున్న బెంగలనూ - అన్నింటినీ ఒకసారి తిరగదోడి చూసుకుంటూ గడిపేస్తుందా కాలాన్ని.

స్కూల్ ఫైనల్ రిజల్ట్సు తెలిసిన రోజునుండీ కాలేజీలో చేరడానికి సంబరంగా సిద్ధం కాసాగింది సునంద. అంతదాకా 'ఫలితాలు తెలిశాక చూద్దాంలే' అంటూ వచ్చిన ఆమె తండ్రి పై చదువులు చదివించడం తన వల్ల కాదని ఖచ్చితంగా చెప్పేశాడు. ఏడుస్తూ కూర్చున్న కూతుర్ని మెత్తని మాటలతో ఓదార్చ జూసింది సునంద తల్లి.

"నువ్వు బి. ఎ. చదివితే నీకు ఎమ్. ఎ. చదివిన వాడిని తేగలమటమ్మా? లక్షణంగా పెళ్ళి చేసుకుని, పిల్లా పాపలతో హాయిగా ఉండక ఎందుకొచ్చిన చదువులు చెప్పు?" అంది.

ఎదురు తిరగాలనిపించినా, ప్రయోజనం ఉండదని గ్రహించి మిన్నకుంది సునంద. ఎదురింటి వారిజ లాగా భర్త నడుము చుట్టూ చెయ్యి వేసి స్కూటర్ మీద కూర్చుని షికార్లు తిరగ వచ్చునని ఆశపడిన ఆ అమ్మాయి, కనీసం సాయంత్రంపూట ఇద్దరూ కలిసి నాలుగడుగులు నడిచి, కాసిని మల్లెపూలు కొనుక్కుని ఆనందపడగల రోజులుకూడా అరుదైనవే అని తెలిసినవాడు చిన్నబోయింది.

చిన్నగా నిట్టూర్చింది సునంద. 'ఈ పెళ్ళి అంపటంలోనికి దిగకుండా హాయిగా చదువుకుని ఉద్యోగం చేసుకుంటూ ఉండిపోయి ఉంటే ఎంత బాగుండేది!' మర్నాటికి కాఫీపొడి తెప్పించాలని హఠాత్తుగా జ్ఞాపక మొచ్చిందామెకు. నెలాఖర్లో ఇంట్లోకి సెచ్చాలు తేవాలంటే భర్త చూపించే చికాకు గుర్తు వచ్చింది. మరోసారి దీర్ఘంగా నిట్టూర్చి లోపలికి వెళ్ళడానికి ఉద్యుక్తురాలయిన సునంద కాళ్ళకు బంధాలు పడినట్టుగా ఆగిపోయింది.

ఆధునికంగా అలంకరించుకున్న అందమైన ఆడవాళ్ళు ముగ్గురు సందు మలుపు తిరుగు తుండడం చూసి కుతూహలంగా గమనించసాగింది సునంద. ఒక అమ్మాయి కళ్ళు చెదిరిపోయే డిజైన్ ఉన్న టెరీన్ చీర సింగారిస్తే, మరొక ఆమె జరీ పని చేసిన ఫారిన్ నైలెక్స్ చీరలో మెరిసిపోతూంది. ఇద్దరికీ నడుమనున్న స్త్రీ జాతు అదొక రకంగా తమాషాగా ముడిచిందేమో చాలా స్టైల్‌గా కనబడుతూంది. అందరూ ఏదో మాట్లాడుకుంటూ, మధ్య మధ్య హాండ్‌బాగ్స్ సర్దుకుంటూ, చిరునవ్వులు ఒలకపోస్తూ వెళుతుంటే సునంద కేదో దిగులుగా అనిపించింది.

కె. మీరాబాయి

సరిగ్గా ఆ సమయానికే ఊయలలోని పాప కెవ్వు మనడంతో ఒక్క పరుగున లోపలికి వెళ్ళి కూతుర్ని ఎత్తుకుని తిరిగి అదే చోటికి వచ్చి నిలబడింది సునంద. జరీపని చేసిన ఆ చీరె డిజైన్‌ను తను కొనుక్కోబోయే చీరె మీద కుట్టించుకోవడానికి గుర్తుంచుకోవాలన్న ఉద్దేశ్యంతో, పాపాయిని గుండెలకు హత్తుకుని, పిట్టగోడ మీదుగా కొంచెం ముందుకు వంగి చూడసాగింది. అలాటి చీరెను కొనాలని మూడేళ్ళుగా అనుకుంటూన్నా ఇంతదాకా కొనలేకపోయిన సంగతీ, ధరలు ఒకటికి రెండింతలైన ఈ రోజుల్లో తన ఆశ అడియాసగా నిలిచిపోయే అవకాశమే ఎక్కువగా ఉన్న విషయమూ ఆ సమయాన సునందకు తోచలేదు.

తల్లి కౌగిలిలోని హాయి సమత నిస్తున్న పాపాయి కులాసాగా బోసినవ్వు కురిపించింది. అదే క్షణాన తలఎత్తి చూశారా స్త్రీలు. కంగారుపడి తలపక్కకు తిప్పుకుంటున్న సునంద భర్త రాకను గమనించి తలుపు తీయడానికి లోపలికి పరుగు తీసింది.

* * *

కాళ్ళీడ్చుకుంటూ మెట్లెక్కుతున్న దల్లా టెరీన్‌చీరె కాళ్ళ కడ్డు పడి, తూలి పడబోయి. తమాయించుకుని తలఎత్తిన కావేరికి పక్కింటి సంజీవమ్మగారి భారీ శరీరం తన ఇంట్లోంచి బయటకు వస్తుండటం కనబడింది. ఆవిడ పక్కనే ఏనుగు పక్క ఎలుక పిల్లలా వస్తున్న నవనీతమ్మను క్షణం తరవాత చూడగలిగింది. ఆ అమ్మాయికి చెప్పలేనంత నీరసంగా అనిపించింది.

"ఇంత ఆలస్యమయిందేం, అమ్మడూ?" ప్రేమగా ప్రశ్నించిన సంజీవమ్మకు కావేరి కన్న ముందుగా నవనీతమ్మ సమాధాన మిచ్చింది.

"బాగుంది, పిస్పీ! ఆడ మగ నలుగురు కలిసి పనిచేస్తున్న చోట ఒక మాటా, పలుకుఆడకుండా పనికాగానే పరుగెత్తుకు రావటానికి అవుతుందా ఏమిటి?"

చేతిలో ఉన్న పర్సుతో వాళ్ళిద్దరి నెత్తినా మొత్తుదా మన్నంత కోపం వచ్చినా, ప్రయత్నం మీద నిగ్రహించుకుని, "మా నాన్న నా కోసమని ప్రైవేట్ బస్ ఏర్పాటు చేయలేదు కదండీ!" అనేసి లోపలికి నడిచింది.

చీరె మార్చుకుని, పెరట్లోకి వెళ్ళి కాళ్ళు కడుక్కుని వంటింట్లోకి వచ్చి ఉస్సురంటూ కూలబడిన కూతురికి కాఫీ అందిస్తూ కాస్త మందలింపుగా అన్నది కావేరి తల్లి:

"కొంచెం పెద్దా చిన్నా చూసుకుని మాట్లాడాలి, కావేరీ. నీ విసుగంతా వాళ్ళమీద చూపిస్తే ఏం లాభం?

చదువుకున్నదనీ, ఉద్యోగస్థురాలనీ వళ్లు మాలిన గర్వ మా పిల్లకు అని ఆడిపోసుకుంటా రంతే.''

''బాగున్న దత్తయ్యా! డిగ్రీలు తెచ్చుకుని, బోలెడు ఆర్జించుకునే కావేరికి కాక నా బోటి దానికి ఉండాలా ఏమిటి గర్వం?'' నవ్వుతూనే అంటించింది కావేరి వదిన. ఆవిడ కొడుకు పుట్టిన రోజుకు ఖరీదైన బట్టలు తెచ్చి ఇవ్వలేదని ఆడ పడుచు మీద అక్కసుగా ఉన్న దామెకు. 'పెళ్ళా పిల్లలా? ఎవరికి పెట్టాలని సంపాదనంతా? సొంత మేనల్లుడే గానీ పరాయి బిడ్డ కాడే! మా చెల్లెలికి మరీ పిసినితనం లెండి' అంటూ కావేరి వినేట్టుగానే మొగుడి దగ్గర గొణిగిం దా రోజే. అప్పటినుండి వదినతో కాస్త ముభావంగా ఉంటున్నది కావేరి. వదిన మాటల్లో వ్యంగ్యం చూసి ఆ పిల్లకు మంట పుట్టింది.

''అవునే, అమ్మా! వచ్చి పడ్డమయింటి కొస్తే వీళ్ళ బోడి ఆరా లేమిటి? నేను చదువుకుంటే, సంపాదిస్తే వీళ్ళ కెందుకూ ఏడుపు?'' విసురుగా అనేసి సగం తాగిన కాఫీ అక్కడే వదిలేసి లేచి పోయింది.

గదిలోకి వచ్చి పడుకున్న కావేరికి మనసునిండా తెలియని అసంతృప్తి అలముకుంది. 'పెళ్ళికాని ఆడపిల్ల వేసే ప్రతి అడుగూ అనుమానపు కళ్ళతోనే చూస్తుం దీ సంఘం. ఇక చదివి, ఉద్యోగం చేస్తున్న ఆడదంటే అందరి దృష్టి ఆమె మీదనే!'

''ఏమే! అమ్మాయి వచ్చినట్టుంది— ఏమిటో? తండ్రి నంటూ ఒకడిని ఇంట్లో ఉన్నాను కదా? పలకరించి పోదామనిపించదు దానికి. ఎందుకో ఈ మధ్య కావేరికి మన మెవ్వరం కాబట్టటం లేదు'' అంటున్న తండ్రి గొంతు విని ఉలికిపడి లేచి కూర్చుంది కావేరి.

అంతలోనే విరక్తిగా అనుకున్నది: 'ఈయన మాత్రం నా గురించి మనో పట్టించుకున్నట్టు!' కూతురికి ప్రమోషన్ వస్తే, జీతం పెరిగితే గర్వంగా చాటుకోగలడే గానీ, ఆ పిల్లకు ఇరవై ఎనిమిదేళ్ళు నిండుతున్నా పెళ్ళి చేయలేదే అన్న చింతను ఏమాత్రం చూపని తండ్రి మీద ఒక్కొక్కసారి చెప్పలేనంత కోపం వస్తుంది కావేరికి.

తల్లి పోరు పడలేక చూసిన ఒకటి రెండు సంబంధాలూ కట్నం దగ్గర తెగిపోయాయి. పిల్ల చదువుకున్న నేరానికిగాను మరి కాస్త ముట్ట చెప్పాలన్నట్టు వ్యవహరించారు. ఇంత చదువుకునీ స్వతంత్రంగా బ్రతకగలిగీ, తల్లి తండ్రులు తనకు పెళ్ళి చేయలేదని

వాపోవడం అవివేకమంటూ మాట్లాడటం సులభమే కానీ, ఆడపిల్లను గడ్డిపోచకన్న తేలికగా చూసే ఈ నాటి యువతరం జీవిత భాగస్వామిని ఎన్నుకునేవాడు ఆదర్శంగా, ధైర్యంగా ముందడుగు వేయగలడా?

మొన్నటి రోజున బస్ స్టాండులో తనకు జరిగిన అవమానం ఇంకా మరిచి పోలేదు కావేరి. స్టాప్ దాటి అర ఫర్లాంగు దూరంలో ఆగిన బస్సును అందుకోవాలన్న ఆదుర్దాతో పరుగు తీసింది కావేరి.

''నడవకు నడవకు అంత జోరుగా... నీ అందాలూ చందాలూ అలిసిపోయేనూ . . . నడుమూ నలిగి పోయేనూ. . .'' ఆ అమ్మాయి భుజం మీదుగా వంగి కూనిరాగం తీశా డొక రోమియో. ఫుట్ బోర్డుమీద కాలు మోపుతున్న దల్లా గిరుక్కున తిరిగి, ''ఏయ్, మిస్టర్! బిహేవ్ యువర్ సెల్ఫ్'' అన్నది కావేరి కోపంగా.

''పతివ్రతల నవమానించకూడదు, బ్రదర్'' అంటూ నవ్వా డొక కుర్రాడు.

''పతిని వెదుక్కునేసరికే సగం తలకాయ పండిపోతుంటే, ఇక వ్రతాలకు టైమేది, గురూ?'' చాలా హాస్యంగా మాట్లాడాననుకుని కిచకిచలాడాడు మరొక యువకుడు.

రోషంతో, అవమానంతో ముఖం కందిపోగా, ఘాటుగా ఏదో అనడానికి నోరు తెరిచిన కావేరిని చెయ్యి పట్టి లోపలికి లాగేశారు ఆమె స్నేహితురాళ్ళు.

''వాళ్ళతో వాదిస్తూ కూర్చుంటే మీ కోసం బస్సు ఆగుతుందటమ్మా?'' విసుగ్గా అని, దభాలున తలుపు వేసేసి, ''రైట్!'' అన్నాడు కండక్టర్.

తలుచుకుంటేనే ఒళ్ళు కంపరం పుట్టి మనసు భగ్గున మండింది కావేరికి. పెళ్ళికాని ఆడదానికి ఇంటా బయటా— ఎక్కడా విలువ లేదా?

ఆలోచిస్తుంటే బ్రతుకు నిస్సారంగా తోచి విరక్తి కలిగిం దా అమ్మాయికి. 'చదువుకునే రోజుల్లో ఎంత అందమైన ఊహ అల్లుకున్నది! తను లెక్చరర్ కావాలని, మరో లెక్చరర్నే పెళ్ళాడి, ఇద్దరూ ఒకే చోట ఉద్యోగం చేస్తూ, హాయిగా, దర్జాగా, చీకూ చింతా లేకుండా చిలకా గోరింకల్లా బ్రతకాలని. . .!

తనతోబాటు పనిచేసే యామిని మనసులో మెదిలింది కావేరికి. 'రోజూ ఆమెను వాళ్ళాయన స్కూటర్ మీద దిగబెడతాడు. సాయంత్రం మళ్ళీ వచ్చి తీసుకు వెళతాడు. పిల్లలను చూసుకోను దానికీ, వంటకూ మనిషి ఉన్నదట. ఈ రోజు వాళ్ళ వెడ్డింగ్ యానివర్సరీ అని జరీబుటాలు కుట్టిన ఫారిన్ నైలెక్స్ చీర కట్టుకొచ్చింది. ఆ రంగు తనకు బాగుంటుందని, ఖరీ దెక్కువయినా అదే కొన్నాడట. రెండవ ఆటకు టికెట్స్ రిజర్వ్ చేయడానికి ఆఫీసునుండి అటే వెళతా నన్నాడట. అందుకని తనతో బాటు బస్సులో వచ్చిం దీ రోజు. ఎంత అదృష్టవంతురాలు యామిని!'

మంచం మీదనుండి దిగి, అల్మైరా లోని అమృతాంజనం సీసా తీసుకుని కొంచెం మందును కణతలకు రుద్దుకుని, గోడవైపు తిరిగి పడుకున్నది కావేరి.

...యామిని ఇంటికి వచ్చేసరికి, మట్టి గొట్టుకుని మాసిపోయిన బట్టల్లోనే గుమ్మం ముందు కూర్చుని నోట్లో పాలపీకను పెట్టుకొని చీకుతున్నాడు ఆమె రెండో కొడుకు. అలా చీకడం వలన వాడి మూతి ముందు కొచ్చేస్తుందని యామినికి అనుమానం. అందుకే అది వాడి కందనివ్వద్దని ఆయాతో చాలా సార్లే చెప్పింది.

విసుగ్గా లోపలికి వచ్చింది యామిని. హాల్లో సోఫాలో కూర్చుని, కాఫీ తాగుతూ, ఉడికిపోయేలా ఏడుస్తున్నది పెద్ద కూతురు నీలిమ. కోపంగా బాగ్‌ను టేబులు మీద విసిరేసి, "అంజనమ్మా! కాఫీ" అని అరిచి కుర్చీలో కూలబడింది.

"అలా పిలిచేబదులు గాస్ స్టవ్ పెట్టుకుంటే లోపలి కొచ్చి ఆ అగ్గిపెట్టె ఎక్కడ తగలబడిందో చూసి పెట్టగలిగితే సంతోషం! తరవాత నీ ముద్దుల కూతురికి అయ్యా వర్క్కా కావాలట—చెప్పి పెట్టు. . . ఛీ ఛీ! ఏం పిల్లలు? ఏం కొంప? ఆ వంటిల్లంతా నరకంలా ఉంది." వంటింట్లోనుంచి సుడిగాలిలా వచ్చిన చంద్రమోహన్ దూకుడుగా అన్నాడు.

"అంజనమ్మెక్కడ చచ్చింది? ఇటు వంటిల్లు స్వర్గంలా నడ్పుకుంటూ, అటు ఆఫీసులోనూ చాకిరీ చేయడానికి నేను యంత్రాన్ని కాను. మనిషినే. మీ లాగే నేనూ అలిసిపోయి వచ్చానని మీ కర్థం కావడం లేదెందుకని?" యామిని అంతకన్న విసురుగా అనేసి, లేచి వచ్చి కూతురి వీపు మీద రెండు చరిచింది. "నీకు వర్క్కాకు ఇవాళ మొదలు పెట్టారే లేదా? అంజనమ్మేది?"

"ఎప్పుడు చూసినా కొట్టకక్కర్లేదు లే! నాకు ఇవ్వొద్దు. అంజనమ్మ మానేసింది." తల్లి చేతిని విసిరికొట్టి పెంకెగా మరి కాస్త గొంతు పెంచింది నీలిమ.

"వాళ్ళ బంధువు లెవరో పోయారట. పక్కింట్లో పిల్లల్ని వదిలేసి చెప్పి వెళ్ళిందట. పిల్లల్ని మంచి మాటలతో దారికి తేవాలి గానీ, చావబాదితే ఏం ప్రయోజనం? ఒక్క రోజుకే ఆయా కోసం బెంగ పెట్టుకోగలరు!" వ్యంగ్యంగా అన్నాడు చంద్రమోహన్.

"కావాలంటే మీరుకూడా ఆవిడ కోసం బెంగ పెట్టుకున్నా నే నేం వద్దనను." తీవ్రంగా భర్త వైపు చూసి గదిలోకి వెళ్ళిపోయింది యామిని. ఆవిడ చీరె మార్చుకుని వచ్చేసరికి చెప్పులు తొడుక్కుని, కూతుర్ని వెంట పెట్టుకుని బయటకు వెళుతున్నాడు చంద్రమోహన్. పెదిమలు బిగించి చూస్తూ నిలబడింది యామిని.

బాగా చీకటి పడ్డాక తిరిగి వచ్చిన చంద్రమోహన్ కూతుర్ని మంచంమీద పడుకోబెట్టి, తాను వరండాలో పడక కుర్చీలో కూర్చున్నాడు.

"భోజనానికి వస్తారా?" యామిని అడిగింది.

"ఆకలి లేదు." ముక్తసరిగా సమాధాన మిచ్చాడు.

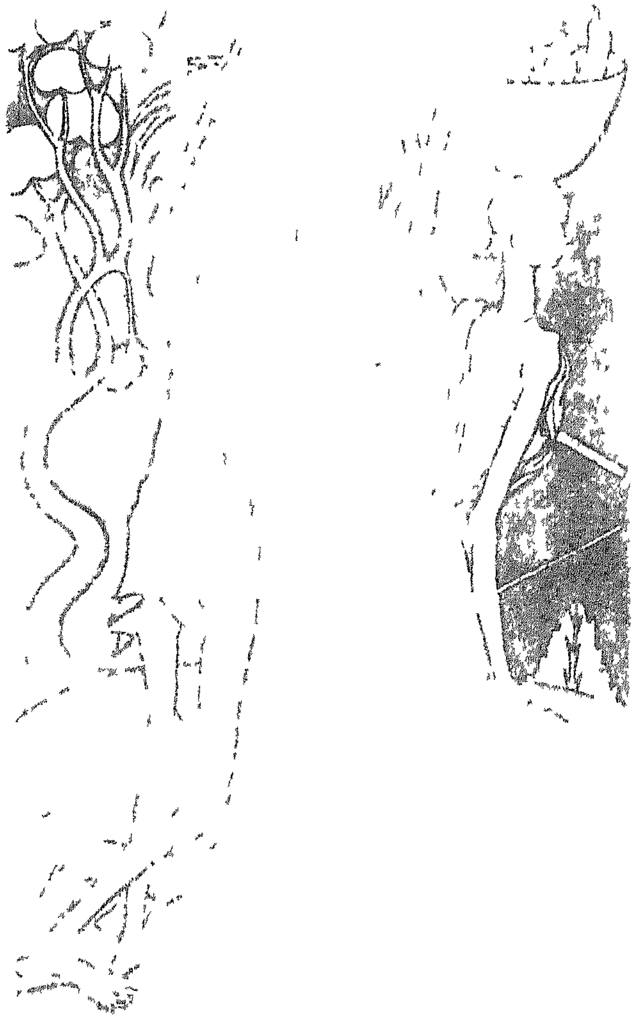

శ్రమజీవులు చిత్రం — ఇ. గోపాలరావు (హిమ్మెకల్లు)

"ఆకలి తీరేటంత దిగులు దేని గురించో?" వాడిగా అన్నది.

"అమ్మ ఉత్తరం రాసింది. . ."

"డబ్బు పంపలేదని. . . పెళ్ళాం చేతిలో కీలుబొమ్మ నయిపోతున్నావనీ... అలాంటివేగా!" అతని మాట పూర్తి గాక ముందే తేలిగ్గా అన్నది యామిని.

"ఎంత చదువుకున్నా, సంపాదిస్తున్నా అంత ధిక్కారం పనికి రాదు, యామినీ! నీ సంపాదన కోసం నాళ్ళేం కాచుకు కూర్చోలేదే?" ఆవేశంగా అన్నాడు చంద్రమోహన్.

"చదువుకున్నా, సంపాదిస్తున్నా నాకేం ఒరిగిపోవడం లేదు లెండి. పట్టుమని పది రూపాయలు నా ఇష్ట ప్రకారం ఖర్చు చేయకపోయినా, పుట్టింటి వాళ్ళకు దోచి పెడుతున్నానన్న మాట మాత్రం పడుతున్నానంతే. ఇంటా బయటా నలిగి పోతున్నా. సంపాదన్నిర్లక్ష్యం చేస్తున్నా నని దెప్పక మానరు. మగమహారాజులు గనక ఇల్లు నరకంలా ఉందని వెళ్ళిపో గలిగారు గానీ, నేనూ మీలాంటి మనిషినే నని ఆలోచించారా? ఛీ! ఏం బ్రతుకు నాదీ?" యామిని గొంతు గద్గదిక మయింది.

"అంత లేనిపోని మాట లెందుకు, యామినీ? ఏమన్నానని అంత రాద్ధాంతం?" విసుక్కున్నాడు.

"ఏనాడైనా ఇంతకన్న సరసంగా మాట్లాడుకున్నామా మనం?" గిరుక్కున తిరిగి గదిలోకి వెళ్ళి పడుకున్నది యామిని. అతను బరువుగా నిట్టూర్చడం ఆమెకు వినిపించక పోలేదు.

భర్త నిద్రపోయిన తరవాత నెమ్మదిగా లేచి, కిటికీకి దగ్గరగా కుర్చీని లాక్కుని కూర్చుంది యామిని. క్షణకాలం అతని కేసి చూసి, కనులలో నీరు తిరగగా ముఖం తిప్పుకున్నది.

'ప్రేమించి పెళ్ళి చేసుకున్న తమ మధ్య ఏమి టీ కలతలు? భర్తనూ సంతోష పరచలేక, పిల్లల ఆలనా, పాలనా చూసి క్రమశిక్షణలో పెంచుకోగల

[illegible] లేక, ఆగా మనసంతా [illegible] ఉద్యోగ నెందుకు?'

[illegible] సంపాదిస్తున్నా తమ [illegible] పెట్టి పోయడం లేదని వాపోయే [illegible], వచ్చి పోయే అతిథులతో, [illegible] ఆడంబరాలతో, పనివాళ్ళ [illegible] పోగా ఎప్పుడూ మినిమమ్ [illegible] ఉండే బాంక్ అకౌంటుతో, [illegible] ఏదోఒక రకంగా పెంకెత్తి [illegible] పోరించే ఈ [illegible] యామిని సూ[illegible] వెక్కింది.

ఆమె కా విసుగంతో, పొయ్యంత్రం ఇంటికి వస్తుంటేగా, దోపవస్తుల [illegible] ఎత్తుకుని, కబుర్లాడుతూ [illegible] భర్త రాక కోసం ఎదురు [illegible] ఉద్యాలు ఉన్న [illegible].

'[illegible] ఒక ప్రత్యేకతనూ, వ్యక్తిత్వాన్ని ఏర్పరుచుకోవాలన్న తాపత్ర [illegible] భర్త ఇష్టాయిష్టాలను [illegible] నడుచుకుంటూ, అతని నీడగా [illegible] బ్రతుకుతూ, ఏ బాధ్యతలూ, [illegible] లేకుండా తృప్తిగా, విశ్రాంతిగా [illegible] గడిపేయగల దామె. ఎంత [illegible]!'

యామినికి నిద్ర రాలేదు.

• • •

[illegible] ముగించుకుని పక్కమీద నడుము వాల్చిన సునంద 'హమ్మయ్య' అనుకున్నది.

'ఈవ కూడా ఎలాగోలా జీవితంలో మరోరోజు గడిచి పోయింది. రేపొక్క రోజు గడిస్తే ఎల్లుండి ఫస్టు తారీఖు. ఈ నెలలోనైనా రెండు చీరెలు తీయమని అడగాలి ఆయనను. ఉన్నవి రెండూ బొత్తిగా అధ్వాన్నంగా తయారయ్యాయి' అనుకున్నది సునంద.

అంతలో ఆమెకు దీటైన యూనిఫారం రేపుకు వస్తే క్లాసుకు రానివ్వరంటూ గోల పెట్టి, తిండి మానేసి పడుకున్న కొడుకు గుర్తొచ్చాడు. 'పిచ్చి నాయన! నా మా ఓలా ఉన్నా పది మందిలో తిరగవలసినవాడు—వాడికి మాత్రం ఎలాగైనా ఒక రెండు జతల బట్టలు తీయాలి' అనుకుంటూ పక్కనే పడు కున్న కొడుకు తల నిమిరింది సునంద.

ఆవిడ కెందుకో పాయంత్రం కనబడిన స్త్రీలు జ్ఞాపక మొచ్చారు. 'దేవికయినా పెట్టి పుట్టాలి.' చిన్నగా నిట్టూర్చిం దామె. తరవాతి నెల తీరవలసిన అవసరా లకు వచ్చే జీతాన్ని ఎలా సరిపుచ్చడమో ఆలోచిస్తూ అలిసిపోయి కలత నిద్రలోకి జారిపోయింది సునంద.